

DOI: 10.31110/consensus/2023-01/163-177

УДК (UDC) 327.7

**CONDUCTING PEACEKEEPING OPERATIONS:
CHALLENGES OF MODERN PEACEKEEPING****Volodymyr Koziupa*****Abstract**

The article examines approval criteria, stages of implementation, and problems associated with conducting peacekeeping operations. The study provides a comprehensive overview of the United Nations criteria for approving peacekeeping operations, including the need for the consent of the parties involved and the availability of resources. The article also outlines various stages of implementation. In addition, the paper highlights the challenges and issues often encountered in peacekeeping operations, such as lack of funding, insufficient resources and political complexities. Peacekeeping operations are becoming increasingly important in resolving conflicts and promoting peace around the world. However, conducting these operations is a complex process that requires careful planning and management. To meet these challenges, policymakers and practitioners must adopt a proactive approach to peacekeeping operations, including providing adequate funding and resources, promoting effective communication and cooperation, and prioritizing the safety and security of personnel involved.

The article also highlights some of the key challenges facing peacekeeping operations in the modern era, including the changing nature of conflicts, the politicization of peacekeeping and the challenges of ensuring the safety of peacekeepers on the ground. In addition, the problems of resource allocation and coordination between various participants in peacekeeping activities, such as the UN, regional organizations and member states, are explored, calling for more attention to these challenges and more effective cooperation between all participants in peacekeeping operations. It emphasizes the need for a more nuanced and adaptive approach to peacekeeping that takes into account the unique circumstances of each conflict and utilizes the experience of all parties involved. Overall, the article highlights the importance of continuing efforts to improve the effectiveness and impact of peacekeeping operations in the modern era.

Keywords: United Nations, UN Security Council, UN Secretary General, peacekeeping, peacekeeping mission, conflict

---

* PhD-student at the Department of the World History and Religious Studies in Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine. E-mail: Volodymyr.koziupa@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5637-7099>

**ПРОВЕДЕННЯ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ:
ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Володимир Козюпа*****Анотація**

У статті розглядаються критерії затвердження, етапи реалізації та проблеми, пов'язані з проведенням миротворчих операцій. Дослідження містить комплексний огляд критеріїв Організації Об'єднаних Націй для схвалення миротворчих операцій, включаючи необхідність згоди залучених сторін і наявність ресурсів. У статті також окреслено різні етапи реалізації миротворчих операцій. Крім того, у статті висвітлюються виклики та проблеми, з якими часто стикаються під час миротворчих операцій, такі як брак фінансування, недостатні ресурси та політичні складності. Миротворчі операції стають все більш важливими для вирішення проблеми конфліктів і сприяння миру в усьому світі. Однак проведення цих операцій є складним процесом, який вимагає ретельного планування та управління. Для подолання цих викликів політики та практики повинні прийняти проактивний підхід до миротворчих операцій, включаючи надання належного фінансування та ресурсів, сприяння ефективній комунікації та співпраці та пріоритетність безпеки та безпеки задіяного персоналу.

У статті також висвітлюються деякі з ключових викликів, з якими стикаються миротворчі операції в сучасну епоху, включаючи мінливий характер конфліктів, політизацію миротворчої діяльності та труднощі забезпечення безпеки миротворців на місцях. Крім того, досліджуються проблеми розподілу ресурсів та координації між різними учасниками миротворчої діяльності, такими як ООН, регіональні організації та держави-члени закликаючи приділяти більше уваги цим викликам і більш ефективної співпраці між усіма учасниками миротворчих операцій. Наголошується на необхідності більш тонкого та адаптивного підходу до миротворчої діяльності, який враховує унікальні обставини кожного конфлікту та використовує досвід усіх залучених сторін. Загалом стаття підкреслює важливість продовження зусиль для підвищення ефективності та впливу миротворчих операцій на сучасному етапі.

Ключові слова: Організація Об'єднаних Націй, Рада Безпеки ООН, Генеральний секретар ООН, миротворча діяльність, миротворча місія, конфлікт

Цитування: Козюпа, В. (2023). Проведення миротворчих операцій: виклики сучасної миротворчої діяльності. *Консенсус*, 1, 163–177.

URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/53>

---

* аспірант кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна. Е-mail: Volodymyr.kozyupa@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5637-7099>

Постановка проблеми. Операції з підтримання миру відіграють вирішальну роль у підтриманні міжнародного миру та безпеки, і ефективність цих операцій пов'язана із критеріями затвердження та етапами впровадження. Відсутність чітких і послідовних критеріїв затвердження може призвести до непослідовних мандатів і недостатніх ресурсів, що призведе до провалу місії. Різні етапи впровадження, включаючи планування, розгортання та перехід, вимагають скоординованих зусиль між різними зацікавленими сторонами, що може бути ускладнене через політичну делікатність і матеріально-технічні проблеми. Крім того, такі оперативні проблеми, як неадекватна підготовка, обладнання та підтримка, можуть підірвати безпеку та ефективність миротворчих сил, ставлячи під загрозу їхню здатність виконувати свою місію. Таким чином, для покращення успіху миротворчих операцій важливо визначити та розв'язати питання, пов'язані з критеріями затвердження та етапами впровадження. Крім того, складність конфліктів і мінливий характер загроз, з якими стикаються миротворці, ще більше ускладнюють виклики, з якими стикаються ці операції. Традиційного підходу до розділення сторін конфлікту та дотримання режиму припинення вогню в багатьох випадках уже недостатньо, і миротворчі операції дедалі частіше вимагаються для розв'язання таких питань, як порушення прав людини, гендерне насильство та тероризм. Крім того, залучення недержавних організацій і розповсюдження стрілецької зброї та легкого озброєння зробили ситуацію на місці ще більш небезпечною. Тому важливо визначити сфери для вдосконалення що дозволить розробити більш ефективні стратегії для проведення цих операцій.

Сучасна миротворча діяльність натрапляє на труднощі щодо управління очікуваннями країни перебування та місцевого населення. Невиконання очікувань цих груп може призвести до втрати довіри, що може ще більше знизити ефективність операції. Крім того, миротворці також можуть зіткнутися з проблемами, пов'язаними з їх власною безпекою, особливо у ворожому оточенні.

Важливо вивчати та вирішувати виклики сучасної миротворчої діяльності як на національному, так і на міжнародному рівнях. Це потребує багатомірного та комплексного підходу, який усуває корінні причини конфлікту та сприяє сталому миру та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблем миротворчої діяльності та її розвитку є актуальним напрямком наукових досліджень у сучасному світі. У зв'язку зі зміною геополітичної ситуації та концептуальних засад відносин між країнами, виникає необхідність у ретельному аналізі основних тенденцій у сфері миротворчої діяльності. У дослідженні використанні напрацювання закордонних авторів, таких як Д. Джетт, Б. Уркхарт та інші. Варто зазначити напрацювання виконавчого директора Центру міжнародного співробітництва Нью-Йоркського університету С. Кліфф. Для розкриття питання детально розглянуті доповіді Генеральних секретарів ООН. Також для розкриття проблеми ми використовували публікації та статті з авторитетних інтернет-видань, як, наприклад: «Сідней морнінг

геральд» чи «Гардіан». Дослідження також проведено на основі комплексу документів Секретаріату ООН з Архіву ООН.

Метою статті є дослідження критеріїв, які використовуються для схвалення миротворчої місії, різних етапів її реалізації, а також проблем і викликів, з якими зазвичай стикаються під час цих операцій. Розглянути політичні, матеріально-технічні та практичні виклики, з якими стикаються миротворці.

Виклад основного матеріалу. Миротворчі операції мають довгу історію існування, проте критерії затвердження мандату вперше були сформовані 3 травня 1994 р. у доповіді Голови Ради Безпеки:

- 1) Чи існує ситуація, збереження якої може загрожувати міжнародному миру та безпеці чи нести таку загрозу;
- 2) Чи існують регіональні, чи субрегіональні організації та механізми та, чи готові та можуть надати допомогу у врегулюванні ситуації;
- 3) Чи існують угоди припинення вогню і, чи сторони заявили про своє прагнення мирного процесу направлено на політичне врегулювання;
- 4) Чи існує чітка політична ціль і, чи можна її чітко відобразити в мандаті;
- 5) Чи може бути сформований чіткий мандат для операції ООН;
- 6) Чи може бути забезпечена охорона та безпека персоналу ООН включаючи отримання від основних сторін чи угруповань розумних гарантій у відношенні охорони та безпеки персоналу ООН¹.

У Статуті ООН немає положень щодо миротворчих операцій відповідно правовою основою виступає мандат, який встановлюється Радою Безпеки. У «Доповіді Брахімі» 2000 р. викладені мінімальні умови перш ніж Рада Безпеки буде виділяти ресурси на проведення миротворчої діяльності:

- 1) Можливість забезпечити присутність консультантів-спостерігачів під час мирних переговорів;
- 2) Забезпечення відповідності угод чинним міжнародним стандартам в галузі прав людини та нормам гуманітарного права;
- 3) Забезпечення досяжності завдань, які повинна виконувати ООН і сприяти усуненню джерел конфліктів².

У «Загальній доктрині» 2008 р. затверджені умови які враховуються під час ухвалення рішення щодо миротворчої діяльності:

- 1) Бажання зберегти мир;
- 2) Позитивне регіональне залучення;
- 3) Повна підтримка єдиної Ради Безпеки;

---

¹ Statement by the President of the Security Council: Official Document System of the United Nations. S/PRST/1994/22. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N94/202/90/PDF/N9420290.pdf?OpenElement>

² Identical letters dated 2000/08/21 from the Secretary-General to the President of the General Assembly and the President of the Security Council: Official Document System of the United Nations. A/55/305. URL: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a_55_305_e_brahimi_report.pdf

4) Чіткий і досяжний мандат з відповідними ресурсами³.

У 2018 р. Антоніу Гутерреш виступив з ініціативою «Акція для підтримання миру» де назвав такі умови для впровадження миротворчої діяльності як:

- 1) Наявність передумов для проведення місії;
- 2) Наявність фінансування;
- 3) Неможливість політичного вирішення конфлікту;
- 4) Можливість чіткого і вузького мандату⁴.

Сам процес проведення миротворчих операцій чітко не прописаний, проте на початку 21 ст. простежується активність у цьому процесі. Перша спроба відображається у «Доповіді Брахімі» 2000 р. де запроваджені часові норми проведення миротворчої місії, зокрема це 30 днів на традиційні операції та 90 на комплексні, проте зважаючи на обставини це як правило є умовною метою. Крок у впровадженні нових норм наявні у «Загальній доктрині» 2008 р., де велика увага приділяється в першу чергу консультаціям на всіх рівнях, проведення повного аналізу ситуації та надання технічної оцінки та на основі цього пропонуються деталі проведення миротворчої діяльності.

Значна увага приділяється запуску місії, де масштаб та темп операції неухильно зростають під час первинного розгортання досягаючи плато під час виконання мандату і зменшуються як тільки починається виведення. Під час запуску місія прагне досягти початкової оперативної спроможності (стан коли можливість доступна у мінімально корисному для розгортання вигляді) і зрештою повної експлуатаційної спроможності (завершення зусиль під час розгортання) щоб реалізація мандату могла розпочатися у всіх сферах. На цьому етапі увага зосереджується на виконанні поставлених завдань та досягненні цілей визначених мандатом. Процес може мати кілька умовних етапів:

- Попереднє розгортання – це здебільшого облаштування штаб-квартири, бюджетний процес, оцінка готовності, переговори щодо статусу місії.

- Швидке розгортання – розгортання невеликої групи передових команд для створення необхідної інфраструктури та адміністративних систем.

- Початок діяльності штаб-квартири місії – прибуття командування, формуються системи управління, створення логістичних центрів.

- Функціональний компонент та запуск польових офісів – скоординоване створення різних цивільних, поліційних та військових командно-управлінських можливостей⁵.

---

³ United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines / Approved by J.-M. Guéhenno. New York: UN, 2008. P. 100.

⁴ Remarks to Security Council High-Level Debate on Collective Action to Improve UN Peacekeeping Operations. *United Nations*: website. URL: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2018-03-28/collective-action-improve-un-peacekeeping-operations-remarks>

⁵ United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines... P. 100.

Визначені також критерії згідно з якими відбувається перехід контролю до уряду держави чи іншим міжнародним організаціям:

- 1) Відсутність насильницьких конфліктів та масштабних порушень прав людини;
- 2) Завершення роззброєння, демобілізації та реінтеграції;
- 3) Здатність національних збройних сил та поліції забезпечувати порядок та безпеку;
- 4) Прогрес у створенні незалежної та ефективної судової системи;
- 5) Відновлення державної влади;
- 6) Повернення або переселення та реінтеграція переміщених осіб з мінімальними внутрішніми конфліктами в районах повернення;
- 7) Успішне формування законних політичних інститутів після проведення вільних та чесних виборів⁶.

Персонал миротворчої операції поділяється на ряд різних груп. Існує 5 категорій персоналу миротворчої місії під час конфлікту:

- 1) Держслужбовці ООН;
- 2) Військові спостерігачі;
- 3) Штатні співробітники;
- 4) Поліція;
- 5) Військовий контингент⁷.

Найважливішим кадровим рішенням є вибір людини, яка керуватиме операцією – Спеціальний представник Генерального секретаря. Основні завдання які лягають на плечі командувача миротворчою місією є:

- Забезпечення діалогу між сторонами конфлікту;
- Перегляд процесу імплементації мандату, якщо цього вимагає ситуація;
- Організація міжнародної підтримки та забезпечення підтримки на місцях;
- Забезпечення політичних, військових та економічних елементів⁸.

Зазвичай, найбільше група – це військовий контингент, солдати у світло-блакитних шоломах, принаймні таке уявлення має більшість людей. Як правило, коли ситуація виходить з-під контролю і це береться до уваги неурядовими організаціями та ЗМІ, вони стають об'єктами найсильнішої критики миротворчої діяльності.

Основна проблема військових контингентів впливає з того, що ООН не має постійної армії, держави-члени добровільно надають війська. До 1990 р. 33 країни брали участь у 3 або більше із 18 миротворчих місіях, з них половина були заможними країнами⁹. До 1996 р. 76 країн стали донорами для миротворчої

⁶ United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines... P. 100.

⁷ Dennis C.J. Why Peacekeeping Fails: study. London: Palgrave Macmillan, 2019. P. 326.

⁸ Hume C. Ending Mozambique's War: The Role of Mediation and Good Offices: study. Washington, D.C.: United States Institute of Peace, 1994. P. 162.

⁹ James A. Peacekeeping in the Post-Cold War Era. *International Journal*. 1995. Vol. 50, Issue 2. P. 241–265.

діяльності, 22 з яких мали розвинену економіку¹⁰. У 2018 р. 124 країни постачали військовий контингент, але лише 7% цього персоналу походило з 26 з 31 держави, що входять до списку країн, що мають розвинуту економіку (п'ять країн з розвинутою економікою, які не забезпечили військовий контингент в підтримку миру були Ісландія, Ізраїль, Люксембург, Південна Корея та Сінгапур)¹¹.

Країни-донори зазвичай отримують від ООН близько 1400\$ на місяць на солдата. Багаті країни, які платять найбільше за підтримку миру, вважали, що ціна занадто висока. Країни, що розвиваються і які постачають переважну кількість військ стверджують, що це занадто мало¹². Для військових спостерігачів, поліціантів та цивільного персоналу вартість ООН ще більша, оскільки вони отримують добові, які становлять 100-200\$ на день. Кожна країна повинна платити своїм військам виходячи із власної структури заробітної плати¹³.

Показником суми матеріально-технічного забезпечення армії є розподіл оборонного бюджету країни на кількість солдатів. Близько 90% миротворців є з країн де оборонний бюджет на одного солдата становить менше ніж 50 000\$, а деякі навіть нижче 2000\$. Лише 4% є з країн де це відношення становить більше 100 000\$. Країна з найбільшою часткою є США, де сума сягає 500 000\$ і продовжує рости, проте США надає дуже малу кількість персоналу і відмовляються давати саме військовий контингент, головним чином через протидію бути підпорядкованими командуванню ООН¹⁴.

Ще одним аспектом є дисципліна, яка не допускає воєнних злочинів та зловживань. ООН не має повноважень дисциплінувати тих хто служить від її імені, а це повинні робити країни, які надали контингент. Раніше ООН часто розв'язувала проблему просто ігноруючи її. Сьогодні проблемою яка привертає увагу є сексуальна експлуатація та сексуальне насильство. У 2003 р. ООН визнала, що є проблема сексуального насильства в якій залучені цивільні та поліціанти, проте, протягом наступних років було повідомлено про майже 2000 звинувачень у такій поведінці¹⁵. У 2017 р. Генеральний секретар Антоніу Гутерреш запропонував зменшити кошти, які виплачуються країнам за постачання персоналу і використовувати їх для компенсації жертвам, якщо ці країни не здатні розв'язати проблему насильства. Створена добровільна група яка підписала договір про зобов'язання усунути сексуальну

---

¹⁰ Neack L. UN Peacekeeping: In the Interest of Community or Self? *Journal of Peace Research*. 1995. Vol. 32 (2). P. 181-196.

¹¹ Dennis C.J. *Why Peacekeeping Fails: study*. London : Palgrave Macmillan, 2019. P. 326.

¹² Sengupta S. U.N. Peacekeepers' Pay Dispute Is Resolved. *New York Times*. 2014. 3 July.

¹³ Dennis C.J. *Why Peacekeeping Fails: study...* P. 326.

¹⁴ Jacobson L. Karl Rove says that "American troops have never been under the formal control of another nation". *Politifact*. 2011. 29 March.

¹⁵ McGeough P. Sexual abuse and exploitation by peacekeepers: new UN plan met with scorn. *Sydney Morning Herald*. 2017. 7 July.

експлуатацію та зловживання, основним пунктом є те, що у миротворців братимуть зразки ДНК¹⁶. Цей договір, станом на травень 2021 р. підписали лише 103 країн¹⁷.

Ще одною особливістю є проблема якості миротворців з різних країн, точніше рисами які вони володіють. Організація Freedom House класифікує країни як: вільні, частково вільні та невільні. У 2018 р., 71 країна внесла свій внесок щодо миротворчості, серед них 30% миротворців з не вільних країн, 43% з частково вільних і 27% з вільних. Отримуємо досить невтішні результати. У недемократичних країнах поліція та збройні сили використовують головним чином для захисту влади. Оскільки ООН не має постійної армії, вона виходить з наявних ресурсів.

Є кілька суперечностей, які ускладнюють планування миротворчих операцій – це є швидкість та якість. Генеральний секретар Бутрос-Галі закликав організацію серйозно обдумати пропозицію швидкого реагування яка була викладена у «Порядку денному для миру» у 44 параграфі¹⁸. У 1995 р. канадський уряд запропонував створити військові сили у кількості 5 000 солдатів та цивільних осіб які швидко б реагували на проблему¹⁹. Ці ідеї зародилися ще на початку встановлення миротворчості як такої. Перший Генеральний секретар Трюгве Лі писав про те, що навіть невеликі автономні сили ООН будуть викликати повагу, оскільки над ними буде авторитет ООН²⁰. Генеральний секретар Даґ Гаммаршельд мав дещо інше бачення. Він вважав, що постійні сили ООН представляли б непотрібний і непрактичний захід, особливо з огляду на те, що кожна нова ситуація та криза несуть нові виклики²¹.

Навіть незначна сила була б достатньою, оскільки вона матиме силу та авторитет ООН, проте це твердження є дійсний для міждержавних конфліктів з дисциплінованими арміями де блакитні шоломи здатні викликати повагу. У громадянській війні інша ситуація і реагування буде інакшим, яке важче передбачити.

Щодо питання оперативного розгортання миротворців – це зумовлено передусім ситуацією в штаб-квартирі, а не безпосередньо ситуацією на місці конфлікту. Політики хочу негайних дій після прийняття рішень, особливо коли присутній тиск громадськості та ЗМІ. Одна з проблем політики керованої ЗМІ полягає у тому, що репортери знаходяться безпосередньо в зоні конфлікту і їхній погляд часто позбавлений контексту, аналізу та протилежних точок зору, однак саме

---

¹⁶ Compact between the Secretary-General of the United Nations and the Government of: Commitment to eliminate sexual exploitation and abuse. *PassBlue*. 2017. 17 August.

¹⁷ Voluntary Compact. List of member states. *United Nations*: website. URL: <https://www.un.org/preventing-sexual-exploitation-and-abuse/content/voluntary-compact>

¹⁸ Supplement to an Agenda for Peace: position paper of the Secretary-General on the occasion of the 50th anniversary of the United Nations: Official Document System of the United Nations. A/50/60. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/168325?ln=en>

¹⁹ Wren C. Envision New Force for the UN. *International Herald Tribune*. 1995. 1 October.

²⁰ Lie T. In the Cause of Peace: Seven Years with the United Nations: study. New York: Macmillan, 1954. P. 473.

²¹ Urquhart B. A Life in Peace and War: study. New York: Harper and Row, 1987. P. 390.

ці образи часто визначають, як і коли приймаються рішення. Швидке потрапляння військ на місце події ускладнює їхню готовність та здатність виконувати місію. Також суперечності є між штаб-квартирою ООН та місцем бойових дій. Персонал, який безпосередньо перебуває на місці, повинен мати більше повноважень, але через сильний бюрократичний апарат ми маємо протилежну картину.

Хоча ООН як правило не показує великого інтересу щодо реформування, проте і немає достатньо обґрунтованих досліджень які б стверджували, що реформи такі потрібні. Одним з таких досліджень є звіт Нью-йоркського університету який розкриває низку проблем:

- Ресурси ООН часто настільки розтягнуті під час проведення операцій, що залишається мало засобів для запобігання майбутнім кризам;
- Фрагментація системи, яка підриває узгодженість дій;
- Відсутність чіткої політичної стратегії при проведенні миротворчих операцій;
- Недостатність повноважень та ресурсів під час миробудування;
- Конкуренція між департаментами;
- Невідповідні кадрові процедури та адміністративна культура²².

Сьогодні ООН стикається з різними типами конфліктами, ми виділили три групи:

- 1) Класична миротворча діяльність – здебільшого це введення миротворців між арміями двох країн, які досягли режиму припинення вогню;
- 2) Багатовимірна миротворча діяльність – вид місії які мають місце після закінчення громадянської війни і є багатозадачними, можуть виконувати програми довгострокового економічного розвитку, допомагати в організації виборів в країнах без демократичного досвіду.
- 3) Миротворча стабілізація – захист мирних жителів від зловживань з боку збройних груп, сприяння розширенню контролю уряду над власною територією. Це скоріше охорона миру, а не підтримка миру і ці дії здебільшого класифікуються миротворчими операціями ніж миротворчістю, оскільки миру як такого немає.

Класична миротворча діяльність – порівняно найпростіша та найбільш керована форма миротворчої діяльності, але і вона має свої складності. По-перше, країни часто не хочуть домовлятися щодо територіального спору. По-друге, збільшилися випадки насильницького екстремізму. Для більш детального огляду розглянемо кілька миротворчих операцій, які діють сьогодні.

ООН розпочала свою діяльність зі створенням Організації нагляду за перемир'ям ООН (UNTSO), яка мала на меті наглядати за тимчасовим припинення війни між Ізраїлем та арабськими країнами й діє по сьогоднішній день. Ще одною місією є Зона Сил ООН із нагляду за роз'єднанням (UNDOF), яка створена у 1974 р. по

---

²² Cliffe S., Novosseloff A. Restructuring the UN Secretariat to Strengthen Preventative Diplomacy and Peace Operations: report. Center On International Cooperation: NYU, 2017. P. 54.

закінчені Війни Судного дня. У 1981 р. створені Тимчасові сили ООН в Лівані (UNIFIL) після конфлікту між Організацією визволення Палестини та ізраїльськими військовими силами на півдні Лівану. Важливими є також Багатонаціональні сили та спостерігачі (MFO), які діють на Синайському півострові з 1981 р. і спостерігають за виконанням мирної угоди між Єгиптом та Ізраїлем в 1978 р.

На сьогодні деякі миротворчі операції існують, якщо не для галочки, то де-факто не виконують поставлених на них задач, візьмомо для прикладу UNDOF, місія яка контролює припинення вогню між Ізраїлем та Сирією. Патрулювання демілітаризованої зони безпосередньо не відбувається на лінії розмежування, а спостереження ведеться з безпечної дистанції переважно з гори Бенталь, яка є чудовим оглядовим майданчиком, використовуючи біноклі високої кратності. Примітним є Кафе Аннан (Coffee Annan), яке розташоване на горі й саме тут туристи часто можуть зустріти миротворців які несуть «службу»²³. З 2011 р. з початком конфлікту у Сирії демілітаризована зона перетворилася на мертву землю. У 2013 р. філіппінський миротворець був поранений снарядом біля гори Бенталь під час витіснення сирійськими повстанцями урядових сил з Ель-Кунейтри (населення біля лінії розмежування). У відповідь Австрія відкликала 380 своїх миротворців, які практично становили третину персоналу²⁴.

Далі розглянемо UNIFIL в південному Лівані, яка почалася в 1978 р. У 2006 р. миротворцям надали завдання допомагати Збройним силам Лівану. Проблема полягає в тому, що в Лівані уряд має дуже нестабільне положення, Хезболла займає більшу частину парламенту. Місія не може подолати політичну ситуацію через значні обмеження, хоча кількість миротворці сягає близько 10 000, всі вони є погано озброєними²⁵. Згідно із заявою Армії оборони Ізраїлю, Хезболла імпортувала близько 6000 ракетних носіїв і почала їх складувати в населених пунктах²⁶. Неодноразово ці сховища вибухали та розслідування ООН були марними, оскільки переважно їх зустрічали градом каміння²⁷. Коли в серпні 2018 р. Майкл Бірі, генерал-майор ірландської армії, відмовився від командування UNIFIL, він взяв частину заслуги за те, що протягом останніх 12 років між Ізраїлем та Ліваном існував мир²⁸. У 2017 р. американський посол ООН Ніккі Гейлі відвідав прикордонну територію і звинуватив його у тому, що він закривав очі на діяльність Хезболли та півдні Лівану.

²³ Dennis C.J. Why Peacekeeping Fails... P. 326.

²⁴ Greenwood P. Austria to withdraw Golan Heights peacekeepers over Syrian fighting. *The Guardian*. 2013. 6 Jun.

²⁵ Suffering Heavy Losses in Syria, Hezbollah Entices New Recruits With Money and Perks. *Haaretz*. 2015. 19 December.

²⁶ Levitt J. IDF Says Hezbollah Weapons Cache Exceeds 60,000 Rockets, All Israel in Range. *Algemeiner*. 2013. 12 July.

²⁷ Charbonneau L. Hezbollah arms cache violated U.N. embargo: U.S. *Reuters*. 2009. 23 July.

²⁸ Harel A. UN Peacekeeping Commander: It's Time for Israel and Lebanon to Take Courageous Steps. *Haaretz*. 2018. 4 August.

Ще одною довготривалою місією є Багатонаціональні сили та спостерігачі (MFO) – це міжнародні миротворчі сили які спостерігають за виконанням мирної угоди між Єгиптом і Ізраїлем 1978 р. MFO не є операцією ООН, оскільки тодішній Радянський Союз на прохання Сирії погрожував накладати вето на будь-які дії які стосуватимуться Синайської місії. Проблема полягає в тому, що чим ближче до кордону з Ізраїлем, тим більше обмежень накладається на єгипетських військових згідно Кемп-девідських угод і саме в цій зоні миротворці повинні виконувати свою роботу, де найбільша кількість терористичних угруповань, відповідно тероризм зробив роботу MFO абсолютно неактуальною та існує лише задля того, щоб допомагати єгипетським та ізраїльським військовим спілкуватися між собою. У даному регіоні проживає менше ніж 1% населення Єгипту і 70% людей там є бедуїнами, яких уряд вважає громадянами другого класу²⁹. Тому воєнне вирішення тероризму на Синаї малоімовірне.

Ці миротворчі операції виконують класичні миротворчі функції, які за відсутності позитивного політичного процесу не вносять жодного внеску в мир, однак Ізраїль зацікавлений в продовженні цих місій, швидше за все через те, що якщо щось піде не так, то буде кого обвинувачувати. Попри свою відносну неефективність, США будуть проти їх ліквідації.

Класичні миротворчі місії можуть тривати вічно, основною причиною є те, що сторони конфлікту не можуть домовитися де буде проведена лінія на карті. Усі миротворчі місії сьогодні здаються нескінченними, оскільки не дають жодних політичних надій щодо розв'язання проблеми. UNTSO не тільки не дає надії, що конфлікт буде вирішеним, але і не приймає практично ніяких дій для досягнення мети. Місія надає своїх спостерігачів іншим операціям, має чудовий досвід, але ситуація стоїть на місці, оскільки дві основні сторони не бажають вести переговори. UNTSO вносить вагомий внесок тим, що забезпечує спостерігачів для інших місій. Цікаво є те, що лише 8 з 26 країн які надають свій персонал не є членами Організації економічного співробітництва та розвитку (35 країн з високим доходом). 18 країн бачать певну користь від того що військові офіцери здобувають досвід в Єрусалимі.

Група військових спостерігачів ООН в Індії та Пакистані (UNMOGIP) – забезпечує стабільність між Індією та Пакистаном, проте показник стабільності важко вимірювати коли обидві країни мають ядерну зброю. Обидві країни не виявляють схильність до участі в переговорах, які дозволили б врегулювати претензії щодо Кашміру.

Миротворчі сили ООН на Кіпрі (UNFICYP) – місія на Кіпрі також не видає ознак руху. Проблема полягає в тому, що лідери турів-кіпріотів ліпше будуть займати високі посади на своїй половині острова. Поки Туреччина буде підтримувати непоступливість турецьких кіпріотів, ситуація не зміниться, а присутність миротворців лише заохочує цю непоступливість.

---

²⁹ IRIN, part of the Guardian's Development Network. Egypt's Bedouins begin to demand equal citizenship rights. *The Guardian*. 2011. 17 Jun.

Зона Сил ООН із наглядом за роз'єднанням (UNDOF) – ще одна місія яка може ніколи не закінчитися на кордоні з Ізраїлем та Сирією. Місія розпочалася в 1974 р., але миротворці вийшли з демілітаризованої зони, яку слід було контролювати у 2014 р. через громадянську війну в Сирії. Генеральний секретар у своєму звіті 2018 р. закликав сторони сприяти просуванню операції та поверненню на позиції у зоні розділення й уряд Сирії несе головну відповідальність за безпеку персоналу ООН³⁰.

Тимчасові сили ООН в Лівані (UNIFIL) – миротворча операція на кордоні Ізраїлю на півдні Лівану. Хезболла контролює південь Лівану і накопичила десятки тисяч ракет за даними ізраїльських та американських служб, проте мала ймовірність що миротворці будуть їх вилучати, оскільки вважається що це повинні робити Збройні сили Лівану які не хочуть загострювати свої відносини з Хезболлою яка також контролює значну частину ліванського уряду та парламенту що свідчить про неможливість будь-якої дискусії з Ізраїлем щодо вирішення територіальних спорів.

Місія ООН з проведення референдуму в Західній Сахарі (MINURSO) – контролює територію, яка позначає кордон між західною частиною регіону, контрольованою Марокко та східною частиною, контрольованою Полісарію. Марокко не дозволить регіону стати незалежною країною, а Полісарію не відмовиться від її створення. Алжир та Мавританія підтримують Полісарію як засіб ослаблення Марокко, а це означає безстрокове перебування миротворчих сил.

Всі миротворчі операції класичного характеру перебувають в замороженому стані, припинення будь-якої з них буде протистояти інтересам великих держав. Сторони конфлікту не роблять жодних серйозних кроків для розв'язання основної проблеми яка спричинила конфлікт. Саме відсутність політичної волі з боку політичних лідерів та підтримка інших країн є справжніми перешкодами для миру.

Миротворчі місії які повинні захищати цивільне населення та допомагати уряду стабілізувати контроль над власними територіями здебільшого локалізуються в Африці. Ці операції здебільшого формуються контингентом з бідних країн. Через напружений політичний клімат у період Холодної війни необхідність миротворчої діяльності була необхідною. Класичні місії того часу зменшували шанси на ескалацію що є головним виправданням їхнього подальшого існування, хоча є і протилежні думки. Оскільки миротворча діяльність еволюціонувала, ентузіазм серед багатих країн щодо участі зменшився, особливо якщо були жертви. Протягом років вживався вислів «африканські рішення для африканських проблем», за цим принципом діяв Африканський союз, який хотів, щоб багаті країни фінансували рішення, але без надання контролю за використанням коштів³¹. Пропонувалося, щоб проблеми вирішували самі африканці, що виступало проти багатих країн.

---

³⁰ United Nations Disengagement Observer Force. Report of the Secretary-General: Official Document System of the United Nations. S/2018/867. URL: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF06FF0%7D/s_2018_867.pdf

³¹ Pham J. Peter. Real African solutions to Africa's challenges. *The Hill*. 2015. 26 May.

Місії зі стабілізації, або місії з примушенням до миру частково можна не класифікувати як миротворчі, оскільки часто вони не відповідають основним вимогам миротворчої діяльності: обопільна згода сторін, суворий нейтралітет та використання сили лише з метою самооборони.

Коли екстремістські групи здійснюють напад на цивільне населення – це ставить миротворці у непросте становище які або не можуть захистити, як це було в Руанді, або стає на одну зі сторін і починають брати участь у військових діях і як показує досвід Конго чи Сомалі – це історія часто закінчується поганим результатом.

Відповідно до доктрини «Обов'язок захищати» (R2P), яка була прийнята у 2005 р. уряд країни несе головну відповідальність за захист власних громадян і лише тоді, коли уряд не спроможний виконувати ці функції – міжнародна спільнота може втрутитися з метою врегулювати ситуацію. Глобальний центр відповідальності за захист склав перелік усіх резолюцій Ради Безпеки між 2006 р. та 2018 р. де було посилення на R2P, яких було 75 і 41 з яких стосувалися: Малі, Судану, Південного Судану, Конго та Центральноафриканської республіки³². Ці 5 країн є одні з найбідніших у світі, найбільш корумпованих та репресивних. Всі вони оцінюються Freedom House як невольні, що стосується політичних прав.

Висновки. Підсумовуючи, миротворчі операції відіграють вирішальну роль у підтриманні міжнародного миру та безпеки, але їх успіх залежить від кількох факторів. Критерії схвалення миротворчих операцій мають бути суворими та враховувати потенційні ризики, витрати та переваги місії. Етапи реалізації миротворчих операцій включають планування, розгортання та перехід, і кожним етапом необхідно ретельно керувати, щоб забезпечити успіх місії. Проте проведення миротворчих операцій не позбавлене труднощів. Деякі з проблем, з якими стикаються під час миротворчих операцій, включають відсутність співпраці з конфліктними сторонами, недостатні ресурси, політичне втручання та загрози безпеці. Ці виклики можуть перешкодити успіху місії та поставити під загрозу безпеку миротворців. Щоб подолати ці виклики, необхідно покращити координацію між зацікавленими сторонами, залученими до миротворчих операцій, включаючи ООН, регіональні організації та держави-члени. Слід також докласти зусиль для зміцнення спроможності миротворчих сил, покращення їх підготовки та забезпечення їх достатніми ресурсами для ефективного виконання свого мандату.

Загалом, миротворчі операції залишаються критично важливим інструментом для запобігання та розв'язання конфліктів, тому слід докладати зусиль для розв'язання проблем, які постають під час їх проведення. Роблячи це, ми можемо забезпечити ефективність миротворчих операцій у підтримці міжнародного миру та безпеки. Крім того, важливо забезпечити залучення місцевого населення до миротворчого процесу. Успіх будь-якої миротворчої операції залежить від

---

³² UN Security Council Resolutions and Presidential Statements Referencing R2P // Global Centre for the Responsibility to Protect, 8 April 2021.

підтримки та співпраці місцевої громади. Тому вкрай важливо взаємодіяти з місцевим населенням, розуміти їхні проблеми та потреби та працювати над зміцненням їх довіри.

Іншим важливим аспектом миротворчих операцій є необхідність підзвітності. Миротворці повинні дотримуватися найвищих стандартів поведінки, а будь-яка неправомірною поведінка або порушення прав людини повинні розглядатися негайно та прозоро. Необхідно створити ефективні механізми притягнення миротворців до відповідальності за їхні дії. Крім того, важливо визнати важливість гендеру в миротворчих операціях. Участь жінок у миротворчих операціях має вирішальне значення для просування гендерної рівності та забезпечення врахування потреб і перспектив жінок у мирному процесі.

Загалом виклики, з якими стикається сучасна миротворча діяльність, є значними, але вкрай важливо продовжувати підтримувати та інвестувати в ці операції, оскільки вони відіграють вирішальну роль у запобіганні та розв'язанні конфліктів у всьому світі.

Крім того, важливо визнати, що жоден підхід чи рішення не можуть вирішити всі виклики, з якими стикаються сучасні миротворчі операції. Натомість потрібна комбінація стратегій, включаючи зміцнення партнерства та співпраці між міжнародними організаціями, національними урядами, громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами.

Підсумовуючи, маємо констатувати, що виклики сучасної миротворчої діяльності є значними, важливо визнати вирішальну роль, яку ці операції відіграють у запобіганні та розв'язанні конфліктів, зміцненні стабільності та безпеки та захисті цивільного населення. Вирішуючи ці виклики за допомогою комплексних і спільних підходів, ми можемо працювати над більш мирним і безпечним світом для всіх.

REFERENCES

- Charbonneau, L. (2009, July 23). Hezbollah arms cache violated U.N. embargo: U.S. *Reuters* [in English].
- Cliffe, S. & Novosseloff, A. (2017). *Restructuring the UN Secretariat to Strengthen Preventative Diplomacy and Peace Operations: report*. Center On International Cooperation: NYU [in English].
- Compact between the Secretary-General of the United Nations and the Government of: Commitment to eliminate sexual exploitation and abuse (2017, August 17). *PassBlue* [in English].
- Dennis, C.J. (2019). *Why Peacekeeping Fails: study*. London: Palgrave Macmillan [in English].
- Greenwood, P. (2013, June 6). Austria to withdraw Golan Heights peacekeepers over Syrian fighting. *The Guardian* [in English].
- Guardian (2011, June 17). IRIN, part of the Guardian's Development Network. Egypt's Bedouins begin to demand equal citizenship rights. *The Guardian* [in English].
- Guéhenno, J.-M. (2008). *United Nations Peacekeeping Operations Principles and Guidelines*. New York: UN [in English].

- Harel, A. (2018, August 4). UN Peacekeeping Commander: It's Time for Israel and Lebanon to Take Courageous Steps. *Haaretz* [in English].
- Haaretz (2015, December 19). Suffering Heavy Losses in Syria, Hezbollah Entices New Recruits With Money and Perks. *Haaretz* [in English].
- Hume, C. (1994). *Ending Mozambique's War: The Role of Mediation and Good Offices: study*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace [in English].
- Identical letters dated 2000/08/21 from the Secretary-General to the President of the General Assembly and the President of the Security Council: Official Document System of the United Nations. A/55/305. Retrieved from https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/a_55_305_e_brahimi_report.pdf [in English].
- Jacobson, L. (2011, March 29). Karl Rove says that "American troops have never been under the formal control of another nation". *Politifact* [in English].
- James, A. (1995). Peacekeeping in the Post-Cold War Era. *International Journal*, 50 (2), 241–265 [in English].
- Levitt, J. (2013, July 12). IDF Says Hezbollah Weapons Cache Exceeds 60,000 Rockets, All Israel in Range. *Algemeiner* [in English].
- Lie, T. (1954). *In the Cause of Peace: Seven Years with the United Nations: study*. New York: Macmillan [in English].
- McGeough, P. (2017, July 7). Sexual abuse and exploitation by peacekeepers: new UN plan met with scorn. *Sydney Morning Herald* [in English].
- Neack, L. (1995). UN Peacekeeping: In the Interest of Community or Self? *Journal of Peace Research*, 32 (2), 181–196 [in English].
- Pham, J. Peter (2015, May 26). Real African solutions to Africa's challenges. *The Hill* [in English].
- Sengupta, S. (2014, July 3). U.N. Peacekeepers' Pay Dispute Is Resolved. *New York Times* [in English].
- United Nations (1994). Statement by the President of the Security Council: Official Document System of the United Nations. S/PRST/1994/22. Retrieved from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N94/202/90/PDF/N9420290.pdf?OpenElement> [in English].
- United Nations (1995). Supplement to an Agenda for Peace: position paper of the Secretary-General on the occasion of the 50th anniversary of the United Nations: Official Document System of the United Nations. A/50/60. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/168325?ln=en> [in English].
- United Nations (2018a). Remarks to Security Council High-Level Debate on Collective Action to Improve UN Peacekeeping Operations. *United Nations: website*. Retrieved from <https://www.un.org/sg/en/content/sg/speeches/2018-03-28/collective-action-improve-un-peacekeeping-operations-remarks> [in English].
- United Nations (2018b). United Nations Disengagement Observer Force. Report of the Secretary-General: Official Document System of the United Nations. S/2018/867. Retrieved from https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF0%7D/s_2018_867.pdf [in English].
- United Nations (2021). Voluntary Compact. List of member states. *United Nations: website*. Retrieved from <https://www.un.org/preventing-sexual-exploitation-and-abuse/content/voluntary-compact> [in English].
- Urquhart, B. (1987). *A Life in Peace and War: study*. New York: Harper and Row [in English].
- Wren, C. (1995, October 1). Envision New Force for the UN. *International Herald Tribune* [in English].